

Latweeschu Awises.

Nr. 44.

Zettortdeenâ 31. Oktober

1857.

Awischu-sinnas.

Muhsu Keisers ar Sawu Keisereeni no Maskawas nahkdami 17ta Oktobri Pehterburgâ wesseli pabrbrukuschi. — Zelgamâ Oktobera mehnesi ik wakkar leelâ jachtneeku nammâ rahda jahfchanas-meisteris (Hinnè) brihnum skunstigas leetas ar saweem dahgeem isflohleteem sirgeem. Gan wihri, gan feerwischki, gan behrni jahj us weenu woi us 3, 4 sirgeem gan stahwu gan danzodami un lehkodami kâ dantschu kummedindâs, un darra tahdas leetas, ka tihri brihnums, ka faklu ne nolausch. Parleekam smukki irr redseht, kâ tee sirgi ftohleti un gudri un kâ tee pehz musikes danzo itt kâ zilweki ballè, gan Polku, gan Masurku, gan Kadriku — un kahdas skunstes itt mas sirdsinsch rahda. Wihrs peln labbu naudu, bet arri naudas iseet papillam, jo tam irr 54 sirgi un 75 zilweki kas tam jabarro un leela lohne scheem jadohd. — Par Dehlijas pilsetu raksta tã. 3ta Septem-beri atnahze Enlendereem tee leelee-gabbali kas wajjaga pee pilfata fashauschanas un nu lihds 12ta Septem-beri fashahwuschki weenas pusses skanstes un muheus. Dumpineeki gan stipri dewuschki prettim bet wolti, arri pahrs reises ar spehku isnahkuschi ahrã, bet fakau-teem bij jabehg atpakkal pilfata. 14. Septb. rihtã agri Enlenderi gahjuschi ar sturmi un panehmuschki to muhri un 3 pilfata wahrtus, bet arri krittuschki deesgan Enlenderu. 15ta nakti isgahjis un isbehdsis leels pulks dumpineeku, ir pats Kehniensch. Deen atkal Enlenderi bombardirejuschi to Arsenali — to leelo nammu fur stahw wiffas kaxxa-leetas. Zur

zaurumu eeschahwuschki un arri Kehnina leelã pilli. Dumpineeki labbi turrejuschees, bet 16ta to Arsenali ar sturmi panehmuschki un tur at-radduschki 200 leelus-gabbalus. Nu effoht pa pilfatu kahwuschchees wehl lihds 20to Septem-beri un tad tikkai to panehmuschki. Bet truhkst sinnas kã nu gahjis. No Enlendereem tikkai 600 effoht krittuschki. Dsirdehs kã buhs bijis, jo Enlenderi fohlijuschki, scho lepnu pilfatu gluschki nopohstih! — Wa tam lassam, ka mallu mallãs wehl un wehl dumpis no jauna iszekkãhs, jebfchu Enlenderi gan atkal wirf-rohku dabbu un itt neschehligi tohs fashauj, pakare un pee leelu-gabbalu muttes peefehjuschi tohs nomaita! Ir Pakkal-Indija, Affamas walsti, un Sindes dakkã pee Beludsistanas (skattees Ufiã lantkahrte) dnmpis fahkotees. Enlendereem grehti deesgan, un wehl klahk ta nelaimè, ka Enlenderu un Amerikas leelee kaupmanni un naudas beedribas nu taisa bankrotti un paleek zaur to bes sinnas dauds kauschu nabbagi un nelaimigi tur un ir zittãs semmès! — S—z.

Par laupitaju bittehm.

Zuhsu Awises, mihtais mahzitajs! 38ta nummeri labã padohms tohp luhgts par to, kas jadarra bischu kohpejam kad bittes sawã starpã reijahs. Tahdu padohmu, zil labbu sinnu, jums isteildams, gribbu nemtees plaschaki runnãht par bittehm, ihpaschi par tahdahm rehjeju-jeb laupitaju-bittehm; 1) fur tahs zekkãhs? 2) kã tahs warri pasih? 3) kã no tahm warr ais-fargãht zittãs bittes?

1. Kas irr laupitaju-bittes, un kur tahs zekahs?

Laupitaju-bittes naw nekahdas sawadas bittes, lai gan brihscham tà kà tumshakas leekahs, jo tas winnahm nahk no barribas. So spehzigas kahdas bittes irr, jo drihsak tahs paleek par laupitaju-bittehm, bet ta waina pee bishu kohpeja pascha irr; prohti tahda:

- 1) Kad bishu-kohpejs bittes, kam mahte sudusi, sawa weetà atstahj. Tahdas bittes newarr atturretees prett zittahm un tad tahs spehzigakas winnahm useet un sahk reetees un meddu laupiht, — un ar to reisi ammatu dabbujuschas, tahs arr us preefschu us-ees tahm wahjakahm un tahs aplaupihš. Drawineeks labbi warr sinnaht, kur kahdahm bittehm mahte nonihkusi, jo tahdas paleek gurdenas, un ne skreen un nestrahda wairs. Zittas bittes tulihst pasihst pehz smaalkas, ka mahtes wairs naw, un laupidamas tahm usmahzahs wirsi. Tahs bahrenites nekaujahs pretti, un tà zekahs laupishana stary bittehm. — Kad drawineeks jeb bishu-kohpejs manna, ka kahdà bishu-trohpà mahtes newa, ihpaschi ruddeni, tad lai pats meddu wissu isnemm, jo bes tam winna pascha bittes aisneffihš un eenemsees reetees un laupiht. — Sawada leeta irr pawassarà. Tad brihscham bittes jaunu mahiti isperina, kad ta wezza winnahm nonihkusi. Tad lai drawineeks kahdu bishu-trohpà atzell atstatti nohst, ka tam meers warr buht no zittahm bittehm.
- 2) Kad bishu-kohpejs pawassarà sawahm wahjakahm bittehm barribu leek un ar nesinnu darra, tad drihs sahks reetees. Bet tà jadarra: kad tu bittehm barribu eelez woi kahdà garrosà, woi kahdà kohka trauginà, tad leez wakkarà, kad zittas bittes nekreen, un ne atstahj par deenu ne garrosu, ne trauginu bishu-trohpà, bet isnemm rih-

tòs pawissam ahra un noleez pee mallas. Bes tam smaalka peewillks laupitaju-bittes.

- 3) Kad bishu-traukeem leekas schkirbas, zaurumi, woi arri durtinas daudš leelas, tad laupitaju-bittes dabbuhs eelihst, un paschas mahju-bittes newarrehš atkautees no tahm.

Zitti aplam dohma, ka bittes warroht istaisht par laupitaju bittehm, kà gribboht; bet tas newarr buht. Tahs arri ne pahrstahw wairak ne kà weenu gaddu; jo bittehm muhschs naw garraks ne kà ohtra gaddà. Tad winnas mirst, — un kas jaunus bittes, tahs nelau-pihš wiss, ja ne-eemahzahs to ammatu.

2. Kà laupitaju-bittes warr pasihst?

Kur kahds wahjaks bishu-trohpš, tur stiprakas bittes no esahkuma ihpaschi pawassaras laika, brihscham arri ruddeni Septembera mehnesi nahk pa weenahm ohschodamas; nahk pee durtinahm un raugahs, woi prettineeku winnahm buhs; mekle kahdas schkirbas pee sahneem kur warretu eelihst; kamehr zittas kaujahs, weena ohtra eeleen traukà eekschà. Bet pee bittehm tà irr: ahrašpufs traukeem winnas stipri ween zil spehdamas naidneekem pretti kaujahs; — kad naidneeks, woi pelle, woi laupitaju bitte, paschà traukà eelihdusi, tad muhscham bitte pretti ne kausees. Ja weenai laupitaju bittei laimejees, kur eelihst bishu-traukà, tad tahda tulihst sinnu peenes sawahm draudsenehm; un tad beeschi nahk. Ahraš puffe gan wehl reijahs, bet wahjati un wahjati, kamehr pascha trauka bittes pawissam atstahjahs un tà kà laupitajeem rohka dohdahs.

Drawineekem labbi jamannahs. Kad redš kahdà plauktinà bittes reijotees un nesinna no kurrenes tahs nahkuschus, tad lai pa masitim ar milteem apbahrsta, — un lai flattahs, kur tahdas baltainas bittes aisfkreen un kurrà bishu-trohpà tahs eeleen. Gan tad dabbuhs pasihst, kas tahs wainigas bittes irr.

3. Rà no tahm warr isfargatees?

No tahlenes winnas nenahks; buhs pascha woi arridsan kaimina bittes. Kad tu nu sinni, no kurra trohpa winnas nahk, tad nozell tahdu trohpu tahlak nohst, — tad bittes paleek tà kà samiffufchas, publejahs ap sawu paschu traufu, un atstahjahs no laupifchanas. Bet kad wairak ne kà weena trohpa bittes us laupifchanu dewufchahs, — tad farga tahs wahjatas; aistaiifi schkirbes, nozell winnas kahdus 10 woi 15 sohlu nohst pee mallas. Brihscham arri labbi irr laupitaju bittehm weetas pahrmihst; prohti tà, fur aplaupitas bittes stahweja, tur leez laupitaju traufu, un fur laupitaju bittes stahweja, tur nozell aplaupitahm bittehm traufu! Tad ikkatras ap sawu traufu darbosees un ne aistiks swe-schu.

Schohs padohmus lassohst, mihli lassitaji, laikam jumš prahtà nahks Deewa padohms un prahts pee zilwekeem. Zilwekeem, kà schim brihscham grehks enemti un peedsimmufchi, arri naw weenads prahst. Zits labbprahst meerà dsihwotu, bet irr, kas ar naidu winnam usmahzahs wirsü; kà jau Dahwids schehlojahs: Dee besdeewigee mettahs muhsfu gahjumds aplahrt mums, ar sawahm azzim tee gluhn muhs pee semmes peegahst (Dahw. ds. 17, 11). — Kas tad winnus saturr? — Laikam waldifchana. Tapehz waldifchana irr no Deewa eezelta par teikfchanu teem, kas meeru turr, un par atreebschanu teem tauna-darritajeem.

Bischu-dahrsam tikpatt labbi waldifchanas waijaga; bes tam pohsts un laupifchana zeffees. Bischu-kohpejam jeb drawineekam waijaga prahsigam waldineekam buht, tad labbi buhs. Wissi raddijumi kohpà nopuhfchahs (sakka Pahwils Keemeru grahamatà Stà nodakkà) un kohpà mohzijahs lihds schim. To raddijumu ilgofchana gaida us to parahdischa-

nu to Deewa behrnu. Dee paschi raddijumi taps atfwabbinati us to fwabbadibu tahs gohdibas to Deewa behrnu. —r.

Stahrka „ardeew!“

- 1) Ar Deewu, wezza weel!
Jau wassarina nobeidsahs,
Mums stahrkeem nu irr jataifahs
Us zittu femmi skreet.
- 2) Ar Deewu, lautini!
Zuhs deweet jumtà ligdiniu,
Uu fargajeet par nestundu.
Paleezeet weffeli!!
- 3) Ar Deewu, dihkis jauls!
Kur mehs garr tawahm mallinahm,
Ar preeku aplahrt staigajahm,
Ar Deewu, plawa, lauks!!
- 4) Ar Deewu, wardes juhs!
Baldees par jauku mustki,
Uu daschu trefnu zepeti,
Zuhs labbi kohpat muhs!
- 5) Ar Deewu, tehwa femm'!
Kad pawassarà pahreesim,
Tad atkal tewi redsesim, —
Tad tillai muhs usnemm'!
- 6) Ar Deewu ligdinsch jauls!
Kad zellà arri nomirtu,
Uu tewi wairs ne redsetu,
Tad zits tew „fawu“ fauks!!

E. F. E.

Studdinaschona.

Wissi tee kam kahdas taisnas prassifchanas jeb manto-fchanas buhtu pee tahs aistabtas mantas tahs tai 4tà Augusta deenà 1857 nomirruschas, pee Niswikkes nowadda peeralsittas atraitnes Margreates Reimanna, tohp no Disch-Gramsdes pagasta teefas zur scho us-azinat: ar sawahm prassifchanahm diwju mehneschu starpà un wiswehlaki lihds 16to Rowembera deenu schinni gaddà pee schihs pagasta-teefas peeteiktees, jo wehlaki ne weenu wairs nellausibs.

Disch-Gramsde tai 31mà Augusta d. 1857.

(Nr. 81.)

† † † Pagasta teefas wezzakais Sahmels Lubke.
Pagasta teef. skrihweris E. Dzeganowski.

No Sakkasmuiskas pagasta teefas tohp wiffi tee, pee Sakkasmuiskas un Swehtwaldes peederriigi pagasta loh-zekki no wibrifchu un feewifchu labrtas, kas eelfch zit-teem pagasteem tif labbi bes paffehm kã ar paffehm dñh-wo, zaur fcho usazinati: ar riftigahm pamillijas graham-tahm, libds 10. Nowemberi 1857 peeraftifchanas labbad eelfch teem rulleem tahs 10tas dwehfeku rewifones, pee fchibs pagasta teefas peedohtees. Wiffi tee lohzeffi, kas libds tam peeminnetam terminam fcheitan ne peedoht-tees, taps eelfch teem rulleem kã juddufchi eefihmehti, un par to apkawefchanu pafcheem buhs ja-atbild un ftrabpe jateefch. 2

Sakkasmuiskas pagasta teefã, tai 30to Septbr. 1857.

(S. W.) Pagasta wezakaifs Gedderts Dowifch.
(Nr. 267.) Pagasta teefas ftrihweris W. Meyer.

Pee Bibrinu muiskas-waldifchanas (Krimmuldes baf-nijas draudfẽ, 8 werstes no Pehterburgas pafes-leel-zekka no nahkofcheem Jureem 1858 us nandas-renti teef isdohta:

- 1) ne tablu no Pehteruppes bafnijas ftrahwedama puf-muifcha; un
- 2) femneeku-mahja, itt tuwu flabt pee Reibahdes bah-dufcha, ar turflabt peederriigu dahrsu, tihumeem un plawahm.

Gribbetaji, tuwakas fimaas pehz, — jo drihsaf, jo labbak — warr peemeldetees pee angfchã minnetas wal-difchanas. 1

(Nr. 342.) H. Einchr, muifchawaldneefs.

Rabbibas un prezzu tirgus Rihgã tai 28. Oktober un Leepajã tai 26. Oktober 1857 gaddã.

M a f f a j a p a r :	Rihgã.		Leepajã.		M a f f a j a p a r :	Rihgã.		Leepajã.		
	R.	S.	R.	S.		R.	S.	R.	S.	
1/3 Tſchetw. (1 puhru) rudfu . 180 —	1	90	2	—	1/2 puddu (20 mahrz.) dſelfes	—	80	—	90	
1/3 " (1 ") fweefchu 225 —	2	75	3	30	1/2 " (20 ") tabaka	1	75	—	—	
1/3 " (1 ") meefchu 170 —	1	80	1	80	1/2 " (20 ") fchiftu appinu	1	—	1	80	
1/3 " (1 ") auſu 110 —	1	15	1	10	1/2 " (20 ") ſchah-zuhku gall.	2	80	—	—	
1/3 " (1 ") ſirau 225 —	2	50	2	—	1/2 " (20 ") frohna linnu	1	75	1	80	
1/3 " (1 ") rupju rudfu milt.	2	10	2	—	1/2 " (20 ") bralka linnu	1	30	1	—	
1/3 " (1 ") bihdeletu 270 —	2	90	2	75	1 muzgu linnu fehflu 6 libds	10	—	7	50	
1/3 " (1 ") " fweefchu mil.	3	75	3	75	1 " filku 14,25 —	14	50	14	50	
1/3 " (1 ") meefchu putrain.	2	75	—	—	10 puddu farkanas fahls	5	—	5	—	
10 puddu (1 birkawu) feena	4	50	3	—	10 " baltas rupjas fahls	5	—	4	60	
1/2 " (20 mahrz.) fweefta	—	3	50	3	90	10 " " fmaltas	4	80	4	—

Leepajã libds 23. Okt. d. atmahl.: 147 fuggi un isgabj. 141. Rihgã libds 28. Okt. atmahl.: 1776 fuggi un isgabj. 1638.
Atmahlfchi: 600 ftruhgas un 3189 plohti.

B r i h w d r i e k e h t.

No juhrmallas-gubernements augftas waldifchanas pufes: Oberlebrer G. Blaeſe, Genfer. Zelgawã, tai 28. Oktober 1857.
No. 202.

Kad tahs jaunã ruffu-grahmatã preefch tahs Xtas rewifones preefch tahm dñmits muifchahm, Stendes-Kargaddes un Wegges-muifchu, no 2 Januara 1858 eefabfs taiſiht, un tai 1 Februari 1858 taps pabeigtas, tad tohp wiffi pee fcheem trihs pagasteem peeraftiti un ahypufes nowaddeem dñhwodami pagasta lohzeffi usazinati, wifſwehlafi libds 1 Februari 1858 ar no teefahm apleezinatahm fihmehm un parabdiſchanahm, zil leels wiãna dwehfeku fkaifis irr, — fcheit peemeldetees; jo tee kas tad ne atmahfs, tã kã pafuddufchi no teem rulleem taps isftrihketi. 3

(Nr. 149.) Stendẽ, tanni 15. Oktober 1857.

Pagasta teefas ftrihwers G. Dũhman, jaunã Rewifones-ruffu taiſitã.

Pinnu-femmes ftagas dñelfi no labbakas fortes un no wiffada wajjadſiga plattuma un garfuma par lehtu mahfu war dabbubt pee 3

J. W. Stelling,

Leepajã Kantore, Borkampba namã, teefcham prett Wahju bafnija.

Preefch Dohles draudſes ffohlas teef ffohlmeifteis mellehts. Zapeteezahs pee Dohles zeeniga mah-zitaja. 3

Tanni nakti no 15to us 16to Septembri f. g. irr Kãhrsdawas muifchã, Zeſwainas bafnijas draudſi Wid-femmẽ, (Kerftenbehm) weens farkans pufis, ſirgs no middeja leeluma, 7 libds 8 gaddus wezs, bes fahdahm fihmehm, noſagts tappis. 2